

پیشگفتار مترجم

مقدمه باید آخرین برگي باشد که نوشته مي شود؛ يعني رسم بر این است. به نظر مي رسد بندرت کسی را بتوان یافت که قبل از ترجمه کتاب مقدمه‌اي بر آن بنویسد. در مقدمه، هدف باید بیان چرایی و چگونگی و ارزیابی صادقانه کار باشد؛ من نیز چنین کردم.

تلاشم این بود که متن علمی — فرهنگی کتاب را هرچه روانتر و هرچه ساده‌تر به فارسی برگردانم. حال که ترجمه به پایان آمده است، به روزها و شبهای بسیاری می‌اندیشم که مبارزه بی‌امانی با لغات و جملات و متن و مفهوم داشتم؛ و به ثمره عرضه این اثر پرارزش و کم‌نظیر میلرسون فکر می‌کنم که سالیان سال عامل تربیت متخصصان در زمینه تهیه‌کنندگی و کارگردانی تلویزیونی بوده است. البته هر امتیازی هست باید به نویسنده بدهیم و بس، که باقی فسانه است. آنچه در این کتاب خواهید یافت اصول و مبانی فن تهیه‌کنندگی و کارگردانی است. اما برنامه‌سازی برای تلویزیون همان قدر با اصول و مبانی دانش موضوع سروکار دارد که با اصول و خلاقیت هنری موضوع. برای خلق یک برنامه تلویزیونی، این دو در کنار هم قرار می‌گیرند و دو کلام طلائی در «علم ارتباطات انسانی» را شکل می‌بخشد: «تأثیر می‌گذارند»، و «تغییر می‌دهند». در جهت جامه عمل پوشاندن به اهداف پویا و سازنده جامعه انسانی، این «تأثیر» و «تغییر» دو نیاز ضروری است. پس، باید هم دانش موضوع را بیشتر آموخت، و هم استعداد و توان هنری را شکوفاتر ساخت. اولی با آموزش مداوم و دومی با تمرین و ممارست مداوم میسر است.

از نظر فنی و تکنولوژیک، در اصول، کاربرد و کیفیت لوازم و ابزار ویدئو و کار تولید و پخش تلویزیونی، در دو دهه آخر قرن بیستم، انقلابی رخ داده است. در این سالهای پر از تلاش و تلاطم برای علوم و فنون، در همه جای جهان، صحبت از سیستم و فن دیجیتال به میان آمده؛ «صدای دیجیتال»، «تصویر دیجیتال» و... رایانه‌های بسیار پیشرفته در خدمت نظام «رادیو و تلویزیون» قرار گرفتند و تمام آنچه را تا دیروز مر سوم بود، امروز منسوخ کرده‌اند. امروزه برای بالاتر بردن کیفیت تولید و پخش برنامه‌های تلویزیونی، فرستنده و گیرنده، هر دو، فن و سیستم دیجیتال را به خدمت می‌گیرند. پس فراموش نکنیم که هر روز و هر ساعت و هر لحظه، دانشمان باید تحول و تکامل یابد؛ باید بیاموزیم که آموزش را در هر سنی و مقامی پایانی نیست و ز گهواره تا گور دانش آموختن و اندوختن باید.

اما هنر خلاقه را چه کنیم؟ این یک، نیاز به صیقل دادن و تمرین و ممارست دارد، و همچنین به اندیشه والا. نگاهی تیزبین همراه با تجربه را طلب می‌کند. یک بار سالها پیش در مقدمه کتاب *فصلی در نور و رنگ* نوشتم: «فرق است میان دیدن و مشاهده کردن.» هنوز پس از سالیان، این اصل را باور دارم. بدانیم و آگاه باشیم که مشاهده کردن، با دقت و جستجو و پژوهش و ... همراه است. بیایید با هم توافق کنیم. باید بیشتر دید، بیشتر خواند، بیشتر شنید و بیشتر تجربه کرد، تا هنر شفافیت و جلا یابد. استعداد را همه دارند. چه کم و چه بیش. تنها باید همت و تلاش را ره‌توشه کرد تا بشکفد و بر شیرین دهد.

غلامرضا طباطبایی

تلویزیون و گفتمانهای بزرگ

انسان معاصر به مدد رسانه‌ها و ارتباطات، دیوارهای تنگ پیش‌ساخته را شکسته، و شجاعتمندانه، در آرزو و جستجوی آن است که جهان را سقف بشکافد و طرحی نو دراندازد. پیش‌روی انسان امروز، فهرست گیج‌کننده‌ای از مباحث جدید خودنمایی می‌کند. در رأس این فهرست، طیفی از گفتمانهای بزرگ چون: جهان‌گرایی^۱، هویت‌گرایی^۲، تنوع‌گرایی و تمایلات چندفرهنگ^۳، سنت‌گرایی^۴ و نوگرایی^۵ قرار دارد.

در جریان ببقرار این گفتمانها مجامع دانشگاهي، مراکز ژورناليستي و دموکراتيک، سرمایه‌داران و حاکمان ملي و بین‌المللي به مقولات فوق‌مندی‌شنند تا یا درهاي جهنم را بر روي بشر باز کنند، یا باغهاي بهشت را در همین جهان و همان جهان، بشارت دهند. و صول به جهنم یا بهشت بستگی تام دارد به قرائت از گزینه‌هاي فوق. البته قرائتي که در دست نظامهاي دیکتاتوري یا دموکراتيک با تکیه بر مطالبات مردم یا مطامع حاکمان انجام خواهد گرفت، می‌تواند ید بیضاي موسي عمران باشد، یا عصايي که چون اژدهايي هولناک برای جویدن بی‌وقفه روح تبدیل شود. در هر حال تلویزیون از خاک تا افلاک هزار توي روح آدمي را مخاطب قرار می‌دهد و زیباترین و یا موذیانترین پیامها را مخابره می‌نماید.

کتاب تولید و کارگردانی در تلویزیون، ترجمه آقای غلامرضا طباطبایی، آموزش فن و تکنیک است تا مطالبات شریف انسانی را ارج نهد یا به خاک ذلت نشاند؛ اگرچه هنرمندان، پیوسته در تکاپوی ارج نهادن به کیمیای روح انسان گزینه خود را از قبل اعلام نموده‌اند.

دکتر زهرا رهنورد

۱ . globalization
۲ . identification
۳ . multiculturalism
۴ . traditionalism
۵ . modernization

مقدمه

این کتاب راهنما که مقدمه‌ای بر فنون تولید و کارگردانی تلویزیون است و از دیرباز در اختیار علاقه‌مندان آن قرار داشته، برای پاسخگویی به نیازهای دانش‌آموزی تلویزیون، در چپ سوم به‌طور اساسی مورد تجدید نظر قرار گرفته است. این کتاب بویژه طوری طراحی شده است که در قالبی ساده و به‌شکلی خلاصه، نگاهی اجمالی به بنیانهای پایه‌ای تولید تلویزیون و ویدئو دارد. در این کتاب روشها و فنون مجرب و تلخیص شده‌ای را خواهید یافت که عامل اصلی برنامه‌سازی نافذ و مؤثر در تلویزیون به‌شمار می‌رود.

در این کتاب با اصول و شیوه‌های فناوری حرفه‌های گوناگون مرتبط با تلویزیون و خدمات آنان در راه تکامل و پرداخت نهایی برنامه‌های این رسانه آشنا می‌شوید. اگر واحد درسی فنون تولید و کارگردانی تلویزیونی و ویدئویی، جزو درسهایی اصلی شماست، یا اگر بخشی از واحدهای درسی شما در گروه سینما، رسانه‌ها و ارتباطات است، اگر تنها با یک دوربین تلویزیونی کار می‌کنید، یا در یک نظام چند دوربین مشغول برنامه‌سازی هستید، در این کتاب با چکیده اصول و فنون کارآمد تولید و کارگردانی برنامه‌های تلویزیون آشنا خواهید شد. آگاهی‌هایی اساسی که در این کتاب با آنها روبه‌رو خواهید بود، اصول و مبنای محکم و استوار تجربیات بعدی شماست.

اصطلاحات برنامه‌سازی تلویزیون بین سازمانهای مختلف جهانی متفاوت است و لی در اینجا تلاش شده که شکل متداول آنها به کار برده شود. مطالعات مفصلتر درباره این وسیله ارتباطی^۱ در دیگر آثار نویسنده، که در پایان این کتاب فهرست شده است، در دسترس است.

نویسنده مایل است از مدیر مهندسی و فنی سازمان رادیو و تلویزیون بریتانیا (BBC)، که اجازه انتشار نسخه اصلی کتاب را دادند، سپاسگزار می‌نماید.